

Beleidskompasformulier voor internetconsultatie

Titel:

(Vul hier de publicatietitel van de internetconsultatie in)

Tijdelijke experimentenregeling nieuwe stembiljetten

∞ Wie zijn belanghebbenden en waarom?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

- Wie zijn direct of indirect belanghebbenden bij het betreffende vraagstuk?

Het betreft hier een regeling met betrekking tot een nieuw model stembiljet. In de eerste plaats zijn kiezers dus belanghebbenden bij deze regeling. Daarnaast zijn gemeenten ook belanghebbenden vanuit hun rol voor de organisatie van de verkiezing.

- Wie beschikken er over relevante kennis over en ervaring met het vraagstuk?

De relevante kennis zit hiervoor bij het ministerie van BZK, maar ook bij ervaringsdeskundigen zoals gemeenten en kiezers. Vervolgens is ook gebruik gemaakt van de kennis van vormgevers en de Kiesraad.

- Op welke wijze zijn belanghebbenden tot nu toe in de verschillende fasen van het beleidstraject betrokken?

Sinds 2010 zijn er testen gehouden met het nieuwe model stembiljet onder kiezers. Het betreft daarbij zowel kwalitatieve als kwantitatieve testen. Daarnaast zijn de Tijdelijke experimentenwet en het Tijdelijkexperimentenbesluit ook al in consultatie geweest. Op die manier zijn ook gemeenten en Kiesraad betrokken. Ook was het mogelijk om voor iedereen via de internetconsultatie hierop te reageren.

1. Wat is het probleem?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

- a) Wat is het probleem?

Het is gebleken uit de evaluaties van de afgelopen verkiezingen dat de grootte van het stembiljet ervoor zorgt dat het stembiljet moeilijk hanteerbaar is voor kiezers, de uitvoering van de telling zeer verzwaard en moeilijk te gebruiken is in combinatie met hulpmiddelen zoals een stemmal voor blinden en slechtzienden. Daarom wordt er gewerkt aan een alternatief. Voorts zijn ook nog eens de randen van het stembiljet bereikt en kunnen er niet veel meer partijen op worden vermeld.

- b) Wat zijn de oorzaken van het probleem?

Het stembiljet is groot omdat er de gelegenheid is voor veel partijen en kandidaten om zich bij verkiezingen te kandideren. Dat is een onderdeel van de Nederlandse verkiezingen, maar zorgt er wel voor dat het stembiljet groot wordt. Door middel van een ander model stembiljet en een overzicht van kandidaten kunnen op een kleiner stembiljet meer partijen en hun kandidaten worden vermeld.

- c) Wat is de omvang van het probleem?

Het is gebleken uit de evaluaties van de afgelopen verkiezingen dat de grootte van het stembiljet ervoor zorgt dat het stembiljet moeilijk hanteerbaar is voor kiezers, de uitvoering van de telling zeer verzwaard en moeilijk te gebruiken is in combinatie met hulpmiddelen zoals een stemmal voor blinden en slechtzienden. Daarom wordt er gewerkt aan een alternatief. Voorts zijn ook nog eens de randen van het stembiljet bereikt en kunnen er niet veel meer partijen op worden vermeld.

- d) Wat is het huidige beleid en wat heeft de evaluatie opgeleverd?

Het huidige beleid is dat er een model stembiljet is dat zeer groot is. Het model stembiljet is vastgelegd in de Kieswet en onderliggende regelgeving. Het stemmen met een ander model vereist dus (aanpassing van) wetgeving. Er is een Tijdelijke experimentenwet die het mogelijk maakt om bij een verkiezing te experimenteren met een nieuw stembiljet. In deze regeling wordt aan de inrichting daarvan nadere uitwerking gegeven.

- e) Wat gebeurt er als de overheid niets doet (Nuloptie)? Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

Op het moment dat de overheid niets doet behouden we het huidige stembiljet. Daarmee blijven de hierboven genoemde problemen bestaan en kan er ook niet worden toegewerkt naar de gewenste verbetering van het verkiezingsproces.

2. Wat is het beoogde doel?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

- a) Wat zijn de beleidsdoelen?

Ingangsdatum formulier: 1 oktober 2023

Het beleidsdoel is om bij een verkiezing te experimenteren met een nieuw stembiljet om te bekijken of er verbeteringen mogelijk zijn en of dit stembiljet kan worden ingevoerd.

- b) Aan welke [duurzame ontwikkelingsdoelen \(sustainable development goals, SDG's\)](#) en [brede welvaartsuitkomsten](#) dragen de doelen bij?

n.v.t.

3. Wat zijn opties om het doel te realiseren?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

- a) Wat zijn kansrijke aangrijpingspunten om het doel te realiseren?

De beschikbare modellen bij experimenten met een nieuw stembiljet moeten worden vastgelegd in de wet- en regelgeving, net als veel andere zaken rond verkiezingen. Daarom wordt daar hiertoe een voorstel gedaan.

- b) Wat zijn, gegeven de aangrijpingspunten, kansrijke beleidsopties?

De enige beleidsoptie is om een regeling op te stellen waarin verschillende modellen worden vastgesteld die benodigd zijn om experimenten met een nieuw stembiljet uit te voeren die mogelijk zijn op basis van de Tijdelijke experimentenwet nieuwe stembiljetten.

- c) Wat is de [beleidstheorie \(doelenboom\)](#) per kansrijke beleidsoptie?

Het vastleggen van de modellen in de regeling zorgt ervoor dat het model van het nieuwe stembiljet, overzicht van kandidaten en processen-verbaal zijn vastgelegd in regelgeving en daarmee uniform door iedereen worden gebruikt. Dat sluit ook aan bij de huidige praktijk waarbij dergelijke modellen worden vastgelegd in de Kiesregeling.

4. Wat zijn de gevolgen van de opties?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

- a) Wat zijn de verwachte gevolgen per beleidsoptie?

Het vastleggen in de Kiesregeling zorgt voor eenduidigheid en dat de modellen voor experimenten met het nieuwe stembiljet gebruikt kunnen worden.

- b) Welke [verplichte toetsen](#) zijn van toepassing en wat zijn daarvan de uitkomsten (voor zover bekend)?

De concept-regeling wordt aangeboden bij het Adviescollege voor toetsing en regelgeving. Daarnaast is ook

5. Wat is de voorkeursoptie?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

a) Wat is het voorstel?

Het voorstel is om te experimenteren met een nieuw stembiljet.

b) Hoe houdt het voorstel rekening met:

- [doeltreffendheid](#) en [doelmatigheid](#);
- uitvoerbaarheid voor alle relevante partijen (inclusief [doenvermogen](#), [regeldruk](#) en [handhaving](#));
- brede maatschappelijke impact?

Het nieuwe stembiljet verbetert de uitvoerbaarheid voor de stembureauleden en gemeenten. Daarnaast heeft het een impact op alle kiezers en is het belangrijk dat iedereen zijn stem kan uitbrengen. Daarom wordt er eerst geëxperimenteerd met het nieuwe stembiljet. In deze regeling zijn de modellen waarmee wordt geëxperimenteerd vastgelegd. Door middel van het experimenteren kan eerst worden bekeken of het stembiljet daadwerkelijk kan worden ingevoerd.

c) Wat zijn de risico's en onzekerheden van dit voorstel?

Doordat het een experiment met een nieuw stembiljet betreft is er de kans dat het stembiljet in de praktijk niet uitpakt wat de verwachting is naar aanleiding van de gehouden testen. Op basis van de evaluatie wordt steeds bekeken of de experimenten worden doorgezet.

d) Hoe ziet de voorgenomen [monitoring en evaluatie](#) eruit?

Elk experiment wordt geëvalueerd aan de hand van evaluatiecriteria die worden vastgelegd in het Tijdelijk experimentenbesluit nieuwe stembiljetten. De zaken uit de voorliggende conceptregeling zullen daarin ook worden betrokken.